

סיכום שנת פעילות 2020 – המרכז למדיניות הגירה ישראלית:

דבר מנהל המרכז:

שנת 2020 הייתה שנה מאתגרת לכולנו, גם מבחינת סוגיית ההגירה לישראל על גזרותיה השונות. שנה זו הביאה עמה אתגרים רבים אך גם הזדמנויות חדשות. מצד אחד, בג"ץ ביטל חלק מחוק הפיקדון עליו עמלנו במשך שנים רבות ועל אף שנתוני המדינה הוכיחו כי הוא יעיל בעידוד עזיבה מישראל. מנגד הסכם הנורמליזציה עם סודאן ופסקי דין חדשים מהעולם שפרסמנו פותחים פתח לחזרת המסתננים. במשך השנה המרכז התמודד עם סוגיות רבות, ובתוכן שחרור מסתננים מסוכנים לרחובות על ידי בית הדין למשמורת, קמפיין ניצול של ילדי זרים לקבלת מעמד בישראל ולהבדיל, מבצע ממשלתי נוסף לאיחוד משפחות מאתיופיה. בכל אחד מהנושאים, המרכז עמד בחזית המאמץ לקידום מדיניות הגירה אחראית בכל הזירות החשובות: בתקשורת, בבתי המשפט ובמסדרונות הכנסת ומשרדי הממשלה. **כל זאת על מנת להגן על האינטרסים של מדינת ישראל.**

לכבוד השנה הלועזית החדשה, אנו גאים לשתף אתכם בפעילות המרכז במהלך השנה החולפת. בהזמנות זו אני רוצה לאחל לכולנו כי נצא ממשבר הקורונה מחוזקים יותר ובעזרתכם נמשיך בשנה הלועזית החדשה לפעול על מנת להבטיח את עתידה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. כידוע, אנו מתמודדים מול כוחות עם משאבים אדירים, מעריכים את התמיכה שלכם שמאפשרת לנו להמשיך לפעול ביתר שאת ומקווים כי תוכלו להמשיך ולסייע לפעילות גם בהמשך. כל תרומה תתקבל בברכה.

שלכם,

יונתן יעקובוביץ',

מנהל המרכז.

סיכום שנה – תקציר מנהלים:

בשנה האחרונה היינו מעורבים ב-5 הליכים משפטיים בעליון ובבתי המשפט המחוזיים, הגשנו דו"חות למבקר המדינה, שלחנו 15 פניות לרשויות בנוגע להעדר אכיפה, וחשפנו מידע לציבור בעל ערך רב לציבור באמצעות הגשת 35 בקשות על פי חוק חופש המידע למגוון משרדים ורשויות. העלנו שאילתות, בקשות מידע מרשויות ונושאים לדיון בוועדת חוץ וביטחון, פנים וקורנה ופעלנו מול חברי הכנסת מסיעות הליכוד, יש עתיד, ימינה וכחול לבן. פעלנו לקדם שינויי מדיניות מול משרד ראש הממשלה, משרד האוצר, משרד המשפטים, רשות האוכלוסין וההגירה וכן שרי הפנים וביטחון פנים.

הופענו למעלה מ-120 פעמים בתקשורת, בתוכם 66 הופעות בעיתונות הדפוס והדיגיטל, 29 ראיונות בתחנות רדיו, 17 הופעות בערוצי הטלוויזיה, [6 מאמרי דעה](#) בעיתונים ב-YNET, ישראל היום, גלובס ובשבע. בנוסף, הופענו במספר מהפודקסטים המובילים בישראל כגון "גיקונומי", "שומר סף" וה"פורום הישראלי למשפט וחירות". **אנחנו רואים את המאבק התקשורתי כחשוב לא פחות מהמאבק המשפטי ונמשיך לייצג נאמנה גם בשנה הבאה.**

אוכלוסיית ישראל בפתחה של 2021

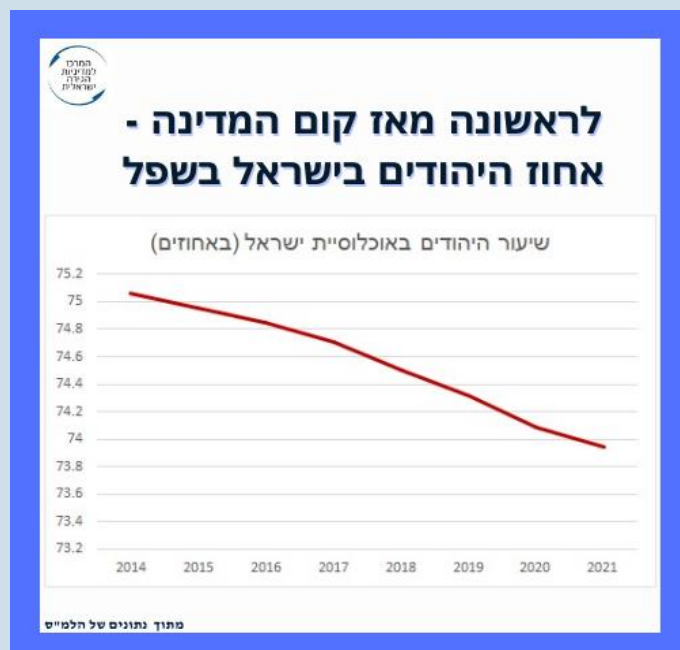
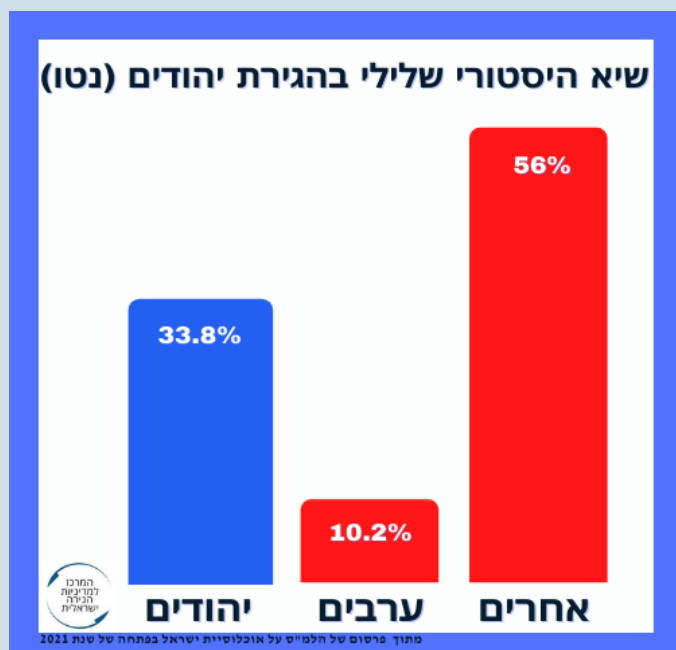
נתוני הלמ"ס מגלים תמונה מדאיגה בכל הקשור לדמוגרפיה של מדינת ישראל: לראשונה מאז קום המדינה - שיעור היהודים באוכלוסיית ישראל צנח מתחת ל-74%. בנוסף, נרשם שיא היסטורי שלילי בהגירת יהודים (נטו) לישראל בשנת 2020.

בשנה האחרונה נרשם שיא שלילי של כל הזמנים בשיעור היהודים מתוך סך ההגירה נטו לישראל שעמד על 33.8% בלבד, כאשר הרוב המכריע של ההגירה לישראל הם אוכלוסיית האחרים הכוללת נוצרים לא-ערבים, בודהיסטים, הינדים, חסרי סיווג דת ועוד. נתון זה משפיע על שיעור היהודים באוכלוסיית ישראל שבפעם הראשונה מאז קום המדינה צנח למתחת ל-74%.

מדובר בשינויים דמוגרפיים משמעותיים שרק מדגישים את החשיבות האסטרטגית של מדיניות הגירה אחראית שתשמור על האינטרסים של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית - מדיניות הכוללת טיפול מקיף בתופעת הנישואים הפיקטיביים לצרכי הגירה, אכיפה קשיחה יותר כנגד שוהים בלתי חוקיים, טיפול מהיר בבקשות מקלט על מנת לצמצם את הניצול לרעה של המערכת והתאמת נהלי משרד הפנים וחוק השבות למציאות המשתנה.

הנתונים, שנחשפו בעקבות עבודת מחקר של המרכז, הובילו לחשיפה תקשורתית, בניהם [בגירוזלם פוסט](#), ראיון של מנהל המרכז [בערוץ 20](#), [תחקיר במערב סופהשבע](#), וגם להתייחסות [בתקשורת הבינ"ל](#).

לתגובת המרכז המלאה – [כאן](#).

המאבק המשפטי

עתירה תקדימית של המרכז: לבטל את מדיניות "אי ההרחקה" לאריתריאה ולסודן

לאחר מעקב ממושך של צוות המרכז אחר פעילותו של דיין בית הדין למשמורת רג'א מרזוק, שפעל באופן סדרתי ומתמשך לשחרור מסתננים אלימים שגרמו לפגיעה קשה בקורבנות חפים מפשע, ולאחר הכנה משפטית ארוכה ומבוססת - הגשנו עתירה כנגד החלטותיו לבית המשפט המחוזי בירושלים.

לראשונה מזה למעלה מעשור, העתירה תוקפת את "מדיניות אי ההרחקה" הגורפת לאריתריאה וסודן, בטענה כי אין לה בסיס חוקי או עובדתי, ולכן אסור לבית הדין למשמורת להתבסס עליה. מסתננים מסוכנים צריכים להיות מוחזקים במשמורת עד שיצאו מישראל ורק במקרה ויוכיחו באופן פרטני שאין להם אפשרות לחזור לארצם, ניתן יהיה בכלל לשקול האם לשחרר אותם בתנאים מגבילים מאוד.

לצד המאבק המשפטי, ניהלנו קמפיין תקשורתי שבמהלכו פורסם תחקיר מקיף במעריב על הדיין מרזוק עם שורת דוגמאות המתארות את הפרקטיקה הנוראית שבה הוא נוקט; בנוסף, פרסום נוסף וחשוב כחלק מפרויקט מיוחד של [ידיעות אחרונות](#) על שופטים שמקלים לכאורה על גברים אלימים. בתגובה לכך, הגיבה נשיאת העליון אסתר חיות במאמר דעה שבו קבעה שככלל – לבית המשפט "תפקיד מרכזי" במאבק באלימות, אבל השופטים אינם חסינים מטעויות. מנהל המרכז הגיב [במאמר דעה משלו](#) שהתפרסם ב-Ynet: "הגיע הזמן למעשים ולהחלטות שיפוטיות משמעותיות בנושא".

הגשת העתירה והפעילות התקשורתית התאפשרה בזכות התורמים והתורמות לפרויקט גיוס המונים שהוקדש לטובת המאבק שלנו בעניין זה.

בעקבות עתירת המרכז לבית המשפט המחוזי: שינוי בהנחיות של משרד המשפטים

בשנה האחרונה נאבקנו רבות, בתקשורת ובבית המשפט, בניסיונות של ארגונים ופעילים רדיקלים לנצל ילדים כדי לתת מעמד לשהים בלתי חוקים ולפרק את מדיניות ההגירה של ישראל. הצטרפנו כידידי בית המשפט בבית המשפט המחוזי בעתירה שעסקה בסוגיה זו.

בעקבות הקמפיין של אותם ארגונים, החליטה מחלקת ייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים לגבש הנחיות המורות לשקול את רצון הילד כקריטריון מרכזי בהחלטה האם להרחיק שוהים בלתי חוקיים שאין להם זכות חוקית להישאר במדינת ישראל. כמו כן, נקבע כי משרד הפנים יהיה חייב לבצע שימוע לפני הוצאת צו הרחקה, בניגוד לחוק הכניסה לישראל.

הנחיות אלו פורסמו באופן בלתי רשמי בתגובה למכתב פרטי שנשלח על ידי פעילה בארגונים רדיקליים עם עבר במשרד היועמ"ש. כתוצאה מכך, דיין בית-הדין לעררים, מיכאל זילברשמיד, ביטל צווי הרחקה למשפחות זרים בלתי חוקיים, בטענה כי הצווים מנוגדים להנחיות.

במסגרת המאבק בנוהל הלא חוקי, עתרנו לבית המשפט המחוזי בירושלים והצלחנו להביא לפרסום הנחיות חדשות של רשות האוכלוסין, שאינן כוללות חובה לבצע שימוע לילדי שוהים בלתי חוקיים לפני הרחקתם וכן משמיטות כל התייחסות ל"רצון הילד" בעת קבלת החלטה בעניין.

מאוחר יותר השנה, בעקבות קמפיין נוסף של ניצול ילדי המהגרים הלא-חוקיים, מנהל המרכז נתן ראיון על המדיניות בישראל, על הטענה השקרית על כך שמדובר בעשרה ילדים בלבד, ועל הארגונים שמנצלים את הילדים הללו לרעה: "ילדים הפכו כלי ניצול על ידי ההורים ועל ידי ארגונים בעלי אג'נדה".

עומדים איתן אל מול בג"ץ בנושא כספי הפיקדון

כהרגלם בקודש, הרדיקלים ניצלו באופן דמגוגי את מגפת הקורונה כדי לתקוף את חוק הפיקדון שהמרכז יזם בדרישה לשחרר את הכספים שנצברו על ידי המסתננים בטענה כי החוק מייצר משבר הומניטארי.

זאת בניגוד לנתונים שהראנו כמשיבים לעתירה נגד החוק בבג"ץ, שהראו כי הכסף שנצבר יועד בכל מקרה להישלח למדינות המוצא, ושבין השנים 2014-2019 חזרו לא פחות מ-8,000 מסתננים בחזרה לאריתריאה וסודן, ועוד כ-5,000 למדינה שלישית בטוחה - בסך הכל למעלה מ-20 אלף מסתננים יצאו מרצונם מישראל.

פעלנו באופן נחרץ ובהצלחה רבה מול משרדי הממשלה, כולל משרד ראש הממשלה והצלחנו לדחוף את המדינה לחייב מסתננים שיקבלו חלק מכספי פיקדון בזמן הקורונה להשיב אותם בתשלומים.

לצערנו, זמן לא רב לאחר מכן בג"ץ פסל ברוב דעות את אחד משני סעיפי החוק המרכזיים בחוק, מה שרק מדגיש את חשיבות המאבק שנמשך בכל החזיתות. אנו גאים בכך שהשופט סולברג, שהיה בדעת המיעוט, ציטט או התייחס לכתב התשובה שלנו לא פחות מאשר 12 פעמים, לעומת 3 התייחסויות בלבד לעמדת המדינה. גם זה מוכיח את הצורך הקריטי במאבק מקצועי גם בבית המשפט, למרות ההטיה החמורה הקיימת שם.

ניתן לקרוא בהרחבה על הנושא – כאן.

המאבק הציבורי

נלחמים בפסק הדין המסוכן של העליון

הובלנו קמפיין ציבורי עיקש בעקבות פסק הדין המרחיק לכת של בית המשפט העליון בעניין מילת נשים, המהווה עילה למתן מעמד פליט. פסיקה זו הופכת מאות מיליוני בני אדם לזכאים פוטנציאליים למעמד פליטות, ובפוטנציאל גם לאישור בקשת פליט לאלפי מסתננים שכבר נמצאים בארץ.

הרעדנו עולמות בעניין וגם חשפנו את חוסר האמינות של העותרים באותו מקרה. בעקבות הקמפיין שלנו ופנייה לשר הפנים – המדינה הגישה בקשה לדיון נוסף, אך בית המשפט העליון דחה אותה. מדובר במציאות שאינה מתקבלת על הדעת ומדינת ישראל לא תוכל להשלים איתה, ולכן אנחנו נמשיך להילחם כנגד ההשפעות ההרסניות של פסק הדין.

מנהל המרכז פרסם מאמר דעה ב-Ynet שמסביר את כל הכשלים העמוקים בפסק הדין של העליון ואת הסכנה העתידית הנשקפת למדיניות ההגירה של ישראל – [לקריאה](#).

הסכם הנורמליזציה עם סודן – הזדמנות ייחודית להחזרת המסתננים

עם פרסום הדבר, צוות המרכז עבד מסביב לשעון במטרה לעגן את סוגיית המסתננים הסודנים כחלק אינטגרלי מההסכם.

כחלק מהמאמצים בנושא, הוציא המרכז [דו"ח רשמי](#) הסוקר פסקי דין תקדימיים של שניים מבתי הדין הבכירים באירופה, הקובעים כי אין כל מניעה להשיב סודנים יוצאים דרפור והרי הנובה לארצם, גם בכפייה. פעלנו מול רשויות המדינה להביא לכך שפסקי הדין שחשפנו יאומצו כמדיניות המדינה. כמו כן, הן שולבו בעתירות שהגשנו בעניין.

במקביל, מנהל המרכז, עו"ד יונתן יעקובוביץ', והיועץ המשפטי של המרכז, עו"ד ד"ר יונה שרקי, התראיינו והופיעו במספר רב של כתבות בניהם בערוץ הכנסת, ערוץ 20, ישראל היום, מעריב, FM103, גלי ישראל, ג'רוסלם פוסט, בכאן אנגלית וברשת רק"ע בשפה הרוסית.

English
malization paves the way for the return of Sud

THE JERUSALEM POST

Jerusalem Post > Israel News

Sudan agrees to negotiate accepting migrants deported from Israel

By LAHAV HARKOV, YONAH JEREMY BOB, REUTERS OCTOBER 25, 2020 21:52

עו"ד יונתן יעקובוביץ'
מנהל ומייסד המרכז למדיניות הגירה ישראלית

הנורמליזציה עם סודן

כנסת מה יעלה בגודל הסודנים בישראל?

חדשות מהארץ והעולם פוליטי-מדיני
חולדאי: "ההסכם עם סודן יאפשר לטפל ברגישות בסוגיית מבקשי המקלט"

יהונתן יעקובוביץ', איש המרכז למדיניות הגירה ישראלית, שוחח עם אראל סג"ל ויריב אופנהיימר על המשמעות של הסכם הנורמליזציה עם סודן. גם ראש העיר תל אביב התייחס לנושא

המסתננים עוברים על החוק מהרגע שנחקק – והמדינה לא אוכפת

במהלך חודש דצמבר, ועדת הפנים בכנסת החליטה להאריך בשנה נוספת את הפרק בחוק למניעת הסתננות שאוסר על מסתננים להוציא כספים מישראל, כלי שנועד לסייע בהתמודדות עם תופעת ההסתננות. עם זאת, בעקבות בקשת חופש מידע שהגשנו, גילינו שלמרות ההתקשות של נציגי הממשלה על חשיבות החוק - הוא כלל לא נאכף!!

לפי הנתונים שהתקבלו, נמצא כי משנת 2012 ועד 2019 המשטרה המליצה לפרקליטות להגיש רק שני כתבי אישום, זאת למרות שידוע שמרבית המסתננים שולחים כסף לאריתריאה ולסודן, בניגוד מוחלט לחוק.

רוב אוכלוסיית המסתננים היא אוכלוסייה של גברים בגילאי העבודה, אשר הותירו מאחוריהם את בני משפחתם התלויים בהם לפרנסתם. על היקף שליחת כספי המסתננים למדינות מוצאם ניתן ללמוד מפסקי דין, ממחקרים, ומעדויות של המסתננים עצמם שהצהירו על כך בגלוי מספר רב של פעמים בראיונות לתקשורת.

מטרת החוק היא להביא להקטנת הכדאיות הכלכלית שבהסתננות כדי לעודד מסתננים ששואים כאן למטרות עבודה לצאת מישראל. אנו מצפים מהמדינה לפעול בעניין ולאכוף את החוק שהיא עצמה מתעקשת להאריך, בתקווה שהממשלה הבאה תפעל בנחרצות בסוגייה הזו, לפני שיהיה מאוחר מדי.

חשיפה של המרכז: בתוך עשור הוכפלו ההליכים המשפטיים של המסתננים נגד המדינה

כחלק מעבודת המחקר של המרכז, נתחנו נתונים שפרסם משרד המשפטים בחודש מרץ השנה, שם גילינו שלא רק שרוב ההליכים שנפתחים בסוגיות ההגירה הם בקשות סרק, אלא שהתנהלות בתי הדין לעררים מעודדת את המהגרים הלא חוקיים להמשיך בפעילותם.

מנהל המרכז: "בתי הדין מתמרצים בפועל אלפי מסתננים ומהגרים לא חוקיים לפתוח בהליכים משפטיים, שמטרתם לקנות זמן ולטרטר את המערכת כדי להשתקע בישראל – מאמץ שמסתיים לא פעם בהצלחה רבה ובעלות עתק למשלם המיסים הישראלי".

ניתן לקרוא בהרחבה – [כאן](#).

בג"ץ מול המדינה בשירות המסתננים

פסיקה של בג"ץ מחודש יוני השנה מאפשרת לכל מסתנן לקבל מעמד של פליט בשל טענה לסכנה כלשהי בארצו. מדובר בפסיקה על סיפור פרטני שהופכת מאות אלפי בני אדם לזכאים פוטנציאלית למעמד פליטות.

ניתן להאזין לראיון בנושא – [כאן](#).

מנהל המרכז חושף: "אין הכרה בזה שיש ארגוני חברה אזרחית גם מהצד הלאומי"

עו"ד יעקובוביץ' חושף את חוסר שיתוף הפעולה של הממשלה עם ארגונים אזרחיים לאומיים.

ניתן להאזין לראיון בנושא – [כאן](#).

המאבק התקשורתי

מגנים על הגבולות - עוצרים את תופעת ההסתננות הבלתי חוקית דרך לבנון, ירדן ונתב"ג:

בשנה החולפת **חשפנו** תופעה חסרת תקדים של הסתננות בלתי חוקית מירדן – הגבול המזרחי פרוץ בנקודות רבות ובסיוע של רשתות הברחה מתוחכמות מאות אם לא אלפי מסתננים לא חוקיים מגיעים לישראל במטרה לחפש עבודה.

בהמשך חשפנו כי תופעת ההסתננות של שב"חים ממשיכה גם דרך נתב"ג – רשת הברחה ישראלית חשודה בהברחה של אלפי גיאורגים לתוך הארץ תוך עקיפת מערך האבטחה. מלבד כשל ביטחוני חמור שיכול לשמש גם תשתיות טרור, מדובר על ערוץ נוסף שמעיד על העדר מדיניות הגירה אחראית בישראל.

לבסוף, נאבקנו להציף את תופעת ההסתננות מגבול לבנון – קראנו לקיום נוהל החזרה חמה המהווה פתרון פשוט, מהיר וישים בשטח שימנע זרם נוסף של מסתננים מסודן. במקביל, להעמיד לדין פלילי את אלה שחדרו לישראל ולא הורחקו.

הצביעות האריתראית נחשפה

חשפנו שממשלת אריתריאה מגייסת באמצעות השגרירות שלה בתל אביב כספים ממסתננים מישראל. **מדובר באבסורד מוחלט** – מצד אחד המסתננים האריתראים טוענים כי הם נרדפים, והארגונים הרדיקלים טוענים כי קיים משבר הומניטארי גורף ומצד שני הם מגייסים כ-900 אלף שקל כדי לסייע לממשלתם בטיפול במשבר הקורונה.

ניתן לקרוא בהרחבה – [כאן](#).

מציאות עגומה: השתתף בקטטה ושחרר לחופשי בחסות השגרירות

עשרות מסתננים השתתפו בקטטה המונית בין תומכי ומתנגדי המשטר באריתריאה, כאן ברחובות ישראל. במהלך הקטטה נפצעו מספר מסתננים וגם שוטר ישראלי. בסוף האירוע שמונה מסתננים נעצרו, חמישה מתוכם עם עבר פלילי של עבירות אלימות.

למרות האלימות הקשה, המשטרה התקשתה להגיש כתב אישום נגד טייסטי וולדנשי שהשתתף בקטטה, והוא השתחרר ממשמורת בערבות של 3,000 ש"ח, בגלל שהמדינה גם ככה לא מתכוונת להרחיק אותו מישראל.

לפני זמן קצר, טייסטי פנה לבית הדין למשמורת כדי שיחזירו לו את הערובה, ומה מסתבר? מי שהפקיד את הערובה כדי לשחרר את מי שלטענתנו לא יכול לחזור לארצו - לא פחות מאשר שגרירות אריתריאה בישראל בכבודה ובעצמה! לצערנו, לאבסורד אין גבולות.

ניתן לקרוא בהרחבה – [כאן](#).

מענקי לידה למסתננות על השבון ביטוח לאומי

ב-2003 הכנסת חוקה חוק השולל במפורש הטבות ביטוח לאומי לשהים בלתי חוקיים. למרות זאת, ביטוח לאומי חילק **רבע מיליארד ש"ח** למסתננות ומהגרות לא חוקיות עבור מענקי לידה ומימון חופשות לידה רק בחמש השנים האחרונות.

מנהל המרכז התראיין בנושא למספר גופי תקשורת: **"מדובר בטירוף מערכות. ביטוח לאומי מסבסד ומתמרץ השתקעות לא חוקית בישראל על חשבון כולנו, זה נוגד כל הגיון"**.

ניתן להאזין לראיון בנושא – [כאן](#).

פעילות המרכז בעקבות מבצע "צור ישראל": מי שזכאי צריך לעלות באופן מיידי, בלי מכסות

במשך שנים הממשלה מבטיחה לפתור את הסוגייה המורכבת של עליית הפלשמוה. לאחרונה, שרת העלייה והקליטה הובילה את מבצע "צור ישראל". כמו במבצעים הקודמים, ללא קריטריונים ברורים לעלייה.

איך קורה שבכל פעם שמודיעים כי כל היהודים עלו לישראל מתברר שיש אלפים נוספים שדורשים לעלות? מדובר בשרשרת שלא נגמרת שצריך לעצור.

לטובת המדינה, וגם לטובת אזרחים ישראלים שיש להם קרובי משפחה באתיופיה, הגיע הזמן שהמדינה תשים סוף להפקרות ותקבע מדיניות ברורה ואחידה, כזו שתאפשר לכל הזכאים לעלות באופן מיידי ולאילו שלא, לבנות את חייהם באתיופיה, אחת ולתמיד.

ניתן להאזין לראיון בנושא – [כאן](#) | ולקרוא מאמר דעה של מנהל המרכז בנושא – [כאן](#).

חשיפה של המרכז – כך ניתן יהיה להחזיר את המסתננים לאריתריאה

בשנים האחרונות, בכל חודש עזבו באופן רצוני כמה מאות מסתננים את ישראל. מחודש מרץ המספר ירד לבודדים ברבעון שלם. סיבה אחת לכך היא סגירת הגבולות באריתריאה בגלל הקורונה. עכשיו הממשלה שם פותחת את הגבולות, בתנאי שהחוזרים יציגו אישור לבדיקת קורונה שלושה ימים לפני הטיסה. עוד בתחילת המשבר צפינו את הבאות [וקראנו לפתרון מקדים](#).

בחודש אוקטובר, עם הידיעה על פתיחת הגבולות המחודשת באריתריאה, [פרסמנו את הנושא](#) והבאנו מספר פתרונות אפשריים שמשדר הפנים יכול לקדם על מנת להביא לחזרתם הבטוחה של המסתננים לארצם. בין היתר, הנפקת אישורים למי שנמצא שלילי לקורונה, בשיתוף שגרירות אריתריאה בישראל. במקרה הצורך אף ניתן לשכור טיסות צ'רטר מיוחדות עבור החוזרים. **זהו אינטרס ישראלי חשוב במיוחד.**